

Toetsenist **ALEX BUURMAN** was jarenlang beroepsmuzikant en heeft veel getourd en sessiewerk gedaan. Momenteel geeft hij les, treedt hij nog regelmatig op en gebruikt hij zijn eigen studio voor opnames van bands, voice-overs en geluidsbewerking. www.alexbuurman.nl

NORD ELECTRO 6D

ALLE KLASSIEKE KEYBOARDS IN ÉÉN

De Nord Electro was bij zijn introductie in 2001 een sensatie: een handzaam, eenvoudig te bedienen instrument met - voor die tijd - uitstekende sounds. Ondertussen is de kwaliteitsbalk vanzelfsprekend zeer veel hoger komen te liggen. Met de alweer zesde versie van de Electro doet het Zweedse bedrijf een flinke stap vooruit.

We testen de Electro 6D met 61 toetsen, maar er is ook een uitvoering met 73 toetsen. Beide 6D's hebben een waterfall-klavier. De vorm van de semigewogen toetsen is met zijn blokvorm met afgeronde hoeken duidelijk geënt op het klavier van bijvoorbeeld een Hammond B3. Dan is er ook nog de Electro 6 HP met 73 hammer action-toetsen die meer geschikt is voor toetsenisten die het liefst op een pianoklavier spelen. De D in de modelnaam lijkt te verwijzen naar de mechanische drawbars waar de modellen met het waterfall-klavier mee zijn uitgerust. De 6 HP heeft weliswaar ook drawbars, maar die werken elektronisch en de stand van de drawbars wordt daarbij door leds aangegeven.

KRUISBESTUIVING Even afgezien van de aantrekkelijke orgelsectie waar de Electro's mee zijn uitgerust, is de belangrijkste troef waarschijnlijk het lage gewicht en de relatief bescheiden afmetingen. De huidige orgelsectie - direct afstammend van die van de bekroonde Nord C2D - staat bekend als een van de beste toonwiel-clonen die er is. De

elektrische piano's zijn ook al uitstekend, en als je daarbij optelt dat ook de akoestische piano's ondertussen voortreffelijk zijn - tot en met snaarresonantie toe en met keuze uit overtuigende concertvleugels van bijvoorbeeld Steinway, Yamaha en Bösendorfer - bij een gewicht van iets meer dan acht kg, dan is het eigenlijk niet zo verbazend dat podia over de hele wereld worden gedomineerd door Nord-rood, met daarin een groot aandeel voor de Electro's. Opvallend is dat blijkbaar ook veel pianisten goed overweg kunnen met het toch heel orgelachtige klavier van de Electro's.

FLEXIBEL Het klavier van de Electro 6D speelt verhoudingsgewijs vrij zwaar. Lang niet zo zwaar als een gemiddeld hammer action-klavier, maar toch aanmerkelijk zwaarder dan een doorsnee synthklavier. Wel voel je heel duidelijk dat de tegendruk voornamelijk door een veertje wordt geleverd en niet door het gewicht van de toets zelf. Dynamiek laat zich echter opvallend goed doseren en dat zal de reden zijn dat de Nord Electro ook de in het

algemeen ook wat kritischer pianisten aanspreekt. Wel is het oppervlak heel glad, maar als je slides maakt is dat natuurlijk helemaal geen nadeel. De Electro 6D en 6 HP hebben drie bijna volledig onafhankelijke geluidsbronnen: een orgel, een piano- en een synth/sampler-sectie. Deze kun je individueel toekennen aan de onderste of bovenste splitzone. Je kunt ze dus niet tegelijkertijd alle drie een eigen zone geven. Het toekennen van de secties aan de twee splitzones is kinderlijk eenvoudig en dat geldt ook het aanbrengen van het splitpunt. Sterker nog: het systeem dat Nord hiervoor bij de Electro hanteert, is zéér uitnodigend. Te meer daar de lower-zone op dezelfde kinderlijk eenvoudige manier aan een extern midi-klavier toe te kennen is. Heb je dus een midi-klavier over dan kun je dat gebruiken voor een zeer flexibele en budgetvriendelijke set-up. Aangezien de orgelsectie van de Electro 6 voorzien is van een Dual Organ-functie, waarbij je twee onafhankelijk instelbare drawbar-orgels naast elkaar op het klavier hebt, en je in die modus de onderste splitzone óók met

een extern klavier kunt aansturen, kun je de Electro gebruiken als basis voor een twee-manuaals orgelset-up. Dat geldt voor alle orgel-sounds: B3, Vox, Farfisa, pijporgel 1 + 2 en als extraatje is er een preset met een gewone B3 op de bovenste split en een B3 Bass op de onderste. Héél flexibel!

GELUIDLOOS SCHAKELN Wat in dit verband wat primitief overkomt, is dat vijf van de zes effecten maar aan één sectie tegelijkertijd kunnen worden toegekend en het zesde effect, de reverb, alleen maar als mastereffect is in te zetten. Ik kan me bijvoorbeeld voorstellen dat je een chorus zowel op de pianosectie als op de synth/sample-sectie zou willen gebruiken. Nu moet je op de Electro kiezen voor hetzij de piano, hetzij de synth/sampler. Hetzelfde geldt voor de versterkersimulatie. Als je die gebruikt voor het orgel om bijvoorbeeld een leslie-effect te genereren, dan heb je voor de andere secties geen versterkersimulaties of compressor meer. En wat betreft de reverb (die altijd óveral op staat als je 'm aanzet): als je een split hebt met een synthbas links en piano en orgel rechts, dan wil je in verreweg de meeste gevallen geen reverb op dat basgeluid. Wel heeft de pianosectie een eigen EQ met pre-

DE EFFECT-SECTIE OP DE ELECTRO 6D IS UITGEBREID EN ZEER EENVOUDIG TE TWEAKEN →

sets, waardoor je voor die sectie niet afhankelijk bent van de EQ-sectie bij de effecten. Daar staat tegenover dat het gebruik en de kwaliteit van de effecten ronduit fantastisch zijn en dat de beperkingen de bediening juist in hoge mate ten goede komen. Ik begrijp Nord's overwegingen, maar kan me genoeg situaties voorstellen waarbij dit me zou irriteren.

Ten opzichte van de vijfde generatie Electro's valt een aantal dingen op. De pia-

nosectie is nu 120-stemmig polyfoon waar de '5' het afhankelijk van mono- of stereo-geluiden moest doen met zestig of veertig stemmen. Het geheugen voor samples van de synth/sample-sectie ging van 256 MB naar 512 MB en de polyfonie van vijftien naar dertig stemmen. Al eerder genoemd zijn de crossfades die je bij de splitzones kunt gebruiken. Je kunt daarbij kiezen tussen een overlapping van zones. Dat betekent dat je onder en boven het splitpunt

Nord Electro 6D

Type: modeling- en sample-keyboard

Geluidssecties: orgel, piano, sample/synth, volledig onafhankelijk

Keyboard: 61 of 73 aanslaggevoelige, semigewogen waterfall-toetsen (Electro 6D 61 of Electro 6D 73); 73 aanslaggevoelige hammer action-toetsen (Electro 6 HP)

Splitpunten: 6, met crossfades

Geheugenplaatsen: 26x4 banken x 4 locaties; Organize-functie, 8 Live-slots

Orgelsectie: C2D B3 toonwiel, B3 Bass, Vox, Farfisa, 2x pijporgel

Pianosectie: 120-stemmig polyfoon; 1 GB geheugen; Grand, Upright, Electric, Digital, Layer, Clav/Harpsichord; sounds uitwisselbaar (vanaf Nord Sound Libraries)

Synth/sample-sectie: 512MB geheugen; sounds uitwisselbaar; 30-stemmig polyfoon

Effecten: Pan, Tremolo, Wah and Ring Modulator, Phaser 1, Phaser 2, Flanger, Chorus 1, Chorus 2, Vibe, 3 versterkersimulaties, compressor, Leslie, Tube Overdrive; driebands-EQ met mid-sweep; uitgebreide Delay

Aansluitingen: L/R-uitgangen, monitor-ingang (mini-jack), hoofdtelefoon, controller/expressiepedaal, sustain-pedaal, rotary speaker-pedaal, midi-in/uit; usb (type B, data-transfer + midi via usb), netvoeding

Afmetingen: 90 x 9,7 x 29,6 cm (6D 61); 106,6 x 9,7 x 29,6 cm (6D 73); 107,4 x 12 x 34,4 cm (6 HP)

Gewicht: 8,1 kg (6D 61); 9,2 kg (6D 73); 11,4 kg (6 HP)

Prijs: € 1894,- (6D 61); € 2105,- (6D 73); € 2526,- (6 HP)

Importeur: Algam Benelux (www.nordkeyboards.com)

iets minder dan een octaaf en een kwart hebt waarin het geluid van de tegenoverliggende zone geleidelijk afneemt. Ook hoor je bij het schakelen tussen geluiden geen overgang meer. Wanneer je van geluid wisselt terwijl het voorafgaande geluid nog doorklinkt, bijvoorbeeld wanneer je het sustainpedaal hebt ingedrukt, dan kun je al spelen met het nieuwe geluid over de uitklank van het oude geluid heen. Op de '6' kun je alle drie de secties layeren, waar je er daarvoor bij de '5' maar twee tegelijkertijd kon gebruiken.

LIVE-GEHEUGEN Ik ben steeds weer aangenaam verrast over de handige oplossingen die ze bij Nord verzinnen met betrekking tot de bediening. Zo heeft elke sectie eigen drukknoppen om het sustainpedaal en controllerpedaal aan of uit te zetten. Wat ook geldt voor de eerste Effect-sectie, waar je een specifieke druktoets hebt waarmee je het controllerpedaal aan het effect toekent, bijvoorbeeld als je ineens in je hoofd hebt gehaald dat je een wah-effect op je Clavinet wilt gebruiken.

Naast de Program-geheugens, waarin je alle gecombineerde instellingen van de verschillende secties opslaat, heb je ook Live-geheugens. Daarin kun je diezelfde set parameters opslaan en vervolgens oproepen, maar als je al spelend iets verandert, onderhoudt de geheugenplaats die op dat moment actief is de betreffende veranderingen. Zo hou je ook als je live speelt alle ingevingen en aanpassingen die je maakt bij elkaar zonder dat je die hoeft op te slaan. De synth/sample-sectie biedt net - maar dan ook nét - de genoeg parameters om geluiden aan te passen. Je kunt de Attack en de Decay/Release beïnvloeden en bepalen in welke mate de dynamiek van je spel het fil-

ter bestuurt; een karige maar zeer doeltreffende selectie aan parameters.

De keuze aan sounds is heel breed. Er is een scala aan akoestische instrumenten: van orkestinstrumenten en akoestische en elektrische gitaren tot en met fluiten en snaarinstrumenten uit alle windstreken. Ook zijn er veel goede synthsounds met een brede selectie aan pads en strings die je nodig hebt om de andere secties mee te dubbelen. In het totaal zijn dat er 264. Met andere woorden: als je op zoek bent naar synthetische lagen kun je met de standaardset geluiden al behoorlijk uit de voeten. Gelukkig kom je hier ook weer wat elektrische piano's tegen die vaak in een layer met akoestische piano's worden gebruikt.

De orgelgeluiden zijn uitmuntend en de bediening ervan subliem en dan niet alleen de kamerbrede B3 met de onvermijdelijke leslie, maar ook de penetrante Vox en Farfisa orgeltjes, dus als je daar veel gebruik van maakt, kun je vrijwel niet op de Electro heen.

DOELTREFFENDE SOBERHEID Er zijn een hoop functies die je activeert door de Shift-toets ingedrukt te houden en dan een knop te bedienen die daarvoor een ander functie had. Die functies zijn echter logisch geordend en in verreweg de meeste gevallen staan ze ook op het bedieningspaneel vermeld. Functies die je niet vaak gebruikt, zoals systeeminstellingen, wat diepgaander geluidszaken als de kenmerken van het B3-orgel, het gedrag en karakter van het leslie-effect, snaarresonantie van de piano's en wat dies meer zij, roep je op via de dubbel-functie van de vier Program-toetsen. Je vindt daar ook de nieuwe Organize-functie, waarmee je je sounds kunt beheren en bijvoorbeeld setlists kunt maken.

De selectie aansluitingen voor pedalen is niet royaal, maar wel doeltreffend. Behalve een ingang voor het sustainpedaal is er een ingang voor een pedaal om het leslie-effect te bedienen en eentje voor een controller/expressiepedaal. De audio-uitgangen doen mee in soberheid met alleen links en rechts, maar je kunt wel secties individueel aan een van beide toekennen.

Ik mis het kenmerkende, houten Nord-pookje om de synthsounds wat leven in te blazen, maar dat is het pad dat Nord met z'n stagepiano's bewandelt. De Stage heeft dat pookje als enige wel, wat past bij diens wat uitgebreider synth-sectie.

ONVERSLAANBAAR De Electro 6D's zijn niet goedkoop, maar in relatie tot de andere twee modellen stagepiano's van Nord bijna vriendelijk geprijsd. Ik ken stagepiano's die elk op hun eigen gebied nóg betere sounds hebben en die bijvoorbeeld als masterklavier aanzienlijk meer mogelijkheden bieden, maar voor sessiemuzikanten en impulsieve toetsenisten die snel van klavierindeling en instellingen willen wisselen, is de Electro aardig ideaal. Het algemene kwaliteitsniveau van de sounds en effecten is erg hoog. Vooral de Nord-orgels zijn moeilijk beter te vinden in deze prijsklasse. Het waterfallklavier speelt door het wat zwaardere toucher ook voor pianisten behoorlijk goed, maar diehards moeten toch doorsparen voor de Electro 6 HP, die jammer genoeg fors duurder is. Het gewicht van de Electro's is plezierig laag. Sowieso zijn ze in mijn optiek ten opzichte van andere merken stagepiano's qua bediening onverslaanbaar, omdat je vrijwel alle essentiële elementen op het bedieningspaneel voor je neus ziet. 'What You See Is What You Get' nemen ze bij Nord bloedserieus. 🎹